

Kdo je, či není se starosty na jedné lodi

Od dubna do června letošního roku podepsalo 1012 starostů a místostarostů petici Stop dotacím z ústředí, zelenou samosprávám. Signatáři požadují přesun státních dotačních prostředků do daňových příjmů měst a obcí. Co si o této iniciativě myslí s téměř půlročním odstupem zákonodárci, starostové a státní úředníci?

Podle iniciátora petice Ing. Ludka Tesaře ze společnosti Region servis, petici prodělali jak poslanci, tak senátoři. »Výsledkem je snaha problém zamést pod kobereček. Jasnou a konkrétní podporu starostům a místostarostům vyjádřili dosud pouze prezident Václav Klaus, Klub poslanců KSČM a v omezené míře ministerstvo financí (podrobněji viz rámeček). Navzdory tomu boj za cíle signatářů petice nekončí, ale teprve začíná a rozhodně nebude lehký,« shrnuje Tesař.

MAJÍ PODOBNÉ PETICE SMYSL?

Na červnovém Národním setkání starostů a místostarostů v Praze, které uspořádal Region servis, s. r. o., petici podpořilo také několik poslanců a senátorů, mj. senátorka Ing. Jana Juřenčáková (bez politické příslušnosti), která má s peticemi pouze pozitivní zkušenosti. »Nemyslím si, že podobné petice nemají smysl. Moje první petice z roku 2004, která směřovala proti změnám režimu na česko-slovenské hranici, byla úspěšná. Na jejím základě Senát a Poslanecká sněmovna tuto mezistátní smlouvu neratifikovaly. V roce 2006 jsem iniciovala petici Iniciativa za živý venkov, jejímž výsledkem byla změna rozpočtového určení daní, která od roku 2008 snížila daňovou diskriminaci menších obcí. Letos v březnu přijal Senát usnesení k Petici proti diskriminaci obyvatel venkova, kterou inicioval Spolek pro obnovu venkova. A peti-

ce Stop dotacím z ústředí, zelenou samosprávám se dotýká velkého množství občanů, i když po vysvětlení zástupců ministerstva financí si nejsem jistá, zda jsou v ní uvedena správná data. Důležité ale je, že se o problému začne diskutovat, přemýšlet a hledat řešení. Už v Iniciativě za živý venkov jsme požadovali zrušení tzv. porcování medvěda, takže to je jedna z oblastí, kterou by mohl řešit návrh nového zákona o rozpočtovém určení daní (RUD), pro který se v současné době zpracovávají analýzy. Pokud by se zpracovala podobná analýza o dotacích z ústředí, vznikl by materiál, který by byl podkladem pro další jednání a jehož výsledkem by mohlo být převedení dotačních prostředků z ústředí na samosprávy. Na dalším jednání pracovní skupiny na ministerstvu financí pro změnu RUD, které by se mělo konat počátkem listopadu, předložím návrh na zadání této analýzy,« konstatovala senátorka.

NEREÁLNÝ POŽADAVEK

Naproti tomu poslanec Mgr. Radko Martínek (ČSSD) považuje požadavek starostů a místostarostů, aby byly posíleny daňové příjmy obcí na úkor centrálně rozdělovaných státních dotací, za nereálný. Byl by podle něho katastrofou zejména pro menší obce, protože zvýšení daní nebude takové, aby jim umožnilo uskutečnit zejména větší investiční akce. »Nepochybuji, že minister-

Mgr. Dalibor Blažek diskutuje na konferenci Region servisu.

stvo financí jej rádo uskuteční, ale starostové se potom budou divit. Mnohem rozumnější by bylo žádat jasná průhledná a transparentní pravidla,« konstatoval. Počet dotací a jejich finanční zajištění podle Mgr. Radka Martíňka prudce klesá a klesat bude. »Ne ovšem na základě požadavků o převod do daní, ale na základě „šetření vlády“. Například rozpočet ministerstva pro místní rozvoj se snížil na polovinu. Pokud to bude stejným tempem pokračovat dál, nebude co rozdělovat. Zatím je tento trend zdánlivě přikryt penězi z EU, ale ty brzy skončí,« uzavřel poslanec Martínek.

CO ŘÍKAJÍ STAROSTOVÉ?

Podporují představitelé měst a obcí nadále to, co podepsali před půl rokem? »Naše představa nebyla zrušit úplně všechny dotace. Je zřejmé, že stát si musí ponechat dotační politiku ve sférahách zájmu, které překračují regionální rámec. I zde je zapotřebí zahájit diskusi, na jejímž konci by si jednotlivá ministerstva vydefinovala nezbytně nutnou míru dotací. Všechny ostatní dotační prostředky by měly být přesunuty z nenárokové oblasti do nárokových složek daňového rozdělení. Tato naše představa nemá jen ekonomickou rovinu. Domníváme se, že převedení části dotačních prostředků do nárokové složky příjmů obcí omezí i korupční prostor,« uvedl za Sdružení místních samospráv ČR jeho předseda Jan Pijáček (ODS), který je zároveň starostou malé slovácké obce Vlčnov.

Starosta 13tisícového města Aše Mgr. Dalibor Blažek (ODS) – snad kromě Státního fondu dopravní infrastruktury – je naopak pro zrušení veškerých dotací. Jak uvedl, současný systém dotačních titulů je nelogický, neprůhledný a vytváří prostor pro korupci. »Oč jednodušší by bylo, kdyby byly všechny nebo alespoň většina zrušena a tyto prostředky na základě RUD převedeny do sdílených daní obcí. Je pravda, že bychom nemohli dostat najednou třeba desetimilionovou dotaci, ale věděli bychom, že si na onu investici můžeme půjčit nebo dokonce ušetřit,« dodává starosta Blažek. Je přesvědčen o tom, že o penězích do cílových projektů by měli rozhodovat ti, kteří odpovídají za rozvoj obcí a kraje. To znamená jejich zastupitelstva, nikoli státní úředníci, kteří často ani neví, kde to

Několik oficiálních vyjádření k petici, která obdržel a komentoval Ing. Luděk Tesař:

- **Ano:** Prezident Václav Klaus je se starosty na jedné lodi. Souhlasí s tím, aby nebyly dotace rozdělovány z Prahy a Bruselu a návrh petice signovaný starosty bude pro prezidenta podle jeho písemného vyjádření užitečným vodítkem při rozhodování o podepsání či vrácení novely zákona o rozpočtovém určení daní.
- **Vyhýbací manévr:** V Senátu předseda Výboru pro hospodářství, zemědělství a dopravu Ivan Adamec označil posílení financí samospráv za nerealizovatelné z důvodu rozporu s finanční politikou státu a označil za nepravděpodobné, že by Poslanecká sněmovna podpořila za současné situace návrh signatářů petice.
- **Ano i ne:** Předseda vlády požádal o názor ministerstvo financí, za které reagoval náměstek ministra financí Eduard Janota. Ministerstvo se v zásadě posílení vlastních příjmů samospráv nevyhýbá, ale vidí problém v odporu věcně příslušných resortů, zejména školství.
- **Ano:** Předseda klubu KSČM v Poslanecké sněmovně Pavel Kováčik podporuje starosty a dokonce uvádí, že KSČM chce předložit novelu RUD, kde bude požadovat zvýšení podílu obcí na sdílených daních ze současných 21,4 % na 25 % s tím, že cílový stav je 30 %.
- **Není rozhodnuto:** Senátorský klub ČSSD se teprve bude návrhem zabývat, jako odborníky označila předsedkyně klubu ČSSD Alena Gajdůšková senátory Ivo Bárka a Petra Víchu.
- **Ano:** 1. místopředsedkyně Poslanecké sněmovny Miroslava Němcová snažení starostů v jádru podpořila.
- **Informace o petici Stop dotacím z ústředí, zelenou samosprávám** jsou k dispozici na www.region-servis.cz.

keré město leží. »V našich daňových příjmech se projeví každé zakolísání či změna zákonů (DPH, společné zdanění manželů apod.). Stát si to vykompenzuje například zvýšenou spotřební daní, obcím však nezbude než škrtnout nějakou investiční akci. Myslím si, že by se peníze měly ve větší míře vracet tam, odkud do státní kasy připlouvají,« podotýká Mgr. Dalibor Blažek.

Nelíbí se mu rovněž přerozdělování dotací z evropských fondů. I když obcím nezbyvá nic jiného než o ně tvrdě bojovat. »Spočítal jsem si, že příprava žádosti o dotaci, zpracování různých studií, dotační management a další zbytečnosti ujídají z dotačních peněz dobrých 10 %. To je suma, za kterou by se daly například opravit kilometry místních komunikací. Chci tím říci, že pokud nebudeme peníze čerpat z dotací, ale ze svých příjmů, využijeme je daleko efektivněji. Navíc se nebudeme muset trást před kontrolou z finančního úřadu, která obvykle hledá jakýkoliv nesmysl, jenom aby mohla předepsat vrácení dotace spolu s příslušným penále. Starosta se pak dostává do role hloupého žáčka, který prosí pana ministra, aby mu jeho „pochybení“ odpustil, protože se dopustil pouze toho, že chtěl zvelebit obec, a úředník nestihl o jeden den termín nabytí právní moci.«

Starosta Blažek je skepticky vůči názorům, že chystané nové rozpočtové určení daní ovlivní pozitivně daňové příjmy menších měst. »Magistrátní města mají historicky největší podporu v Parlamentu, a tak si

nic vzít nenechají. Ty nejmenší obce se spojily a díky ministrovi financí za KDU-ČSL, který má „venkov v popisu práce“, si polepšily docela výrazně. Doplatila na to města kolem 10 tisíc obyvatel, což je i Aš. Takže tlak je nutno vyvíjet směrem k systémové změně financování samospráv, nikoli kosmetické, kdy se něco vezme na jedné straně a na druhou se přidá. Systémová změna podle mě opravdu spočívá v tom, že je nutné vzít ministerským úředníkům rozdělování peněz a přesunout je na RUD. Prostředky budou využity efektivněji, ministerstva budou moci zeštíhlit svůj aparát. Stát ušetří a finanční úřady budou mít více času na řešení skutečných problémů této země – daňových úniků, což také přinese do státní pokladny zase více peněz.«

DOTACE BYLY, JSOU A BUDOU

Spravedlivější systém rozpočtového určení daní nelze vymyslet. Konstatoval to Ing. Jan Zíkl, ředitel odboru financování územních rozpočtů a programového financování ministerstva financí na zářijové konferenci Rozpočet 2009 a finanční vize měst a krajů, kterou uspořádala v Praze společnost Regi-onservis. »Vnímám to tak, že je to pouze boj mezi malými obcemi a velkými městy. Ve finále půjde o politické rozhodnutí, zda magistrátní města budou ochotná ustoupit ze svých privilegií, aby se část jejich příjmů mohla přerozdělit ve prospěch menších obcí. Z analýzy výdajů obcí, která se zpracovává v souvislosti s přípravou nového zákona

o RUD, by mělo vyplynout i to, zda jsou tato privilegia oprávněna, či nikoli.«

I když Ing. Jan Zíkl chápe, o co signatářům petice jde, obává se, že všechny požadavky vyjádřené v petici nejsou akceptovatelné: »Dotace byly, jsou a budou. Musí zabezpečit plnění některých mezinárodních závazků ČR, například výstavbu čistíren odpadních vod. Prostřednictvím dotační politiky je naplňováno programové prohlášení vlády. Dotace by rovněž měly sloužit k řešení aktuálních potřeb regionů. Na druhou stranu jsou případy, kdy na jednu a tutéž akci lze žádat dotační prostředky na dvou či třech místech. Systém souběhu dotací je dlouhodobě neudržitelný. Prakticky se v něm už nikdo nevyzná.«

Prozradil, že ministerstvo financí chystá inventuru všech dotačních titulů – co se podporuje, za jakých podmínek a kdo smí o dotaci žádat. »Slibujeme si od ní i to, že budou obce, které budou prostřednictvím krajů předurčovat dotační politiku státu. Nyní to vypadá tak, že si ji vymýšlejí úředníci od stolů,« vysvětlil Ing. Jan Zíkl. Úkolem ministerstva financí je vést postupně veškeré údaje o dotacích v rámci informačního systému programového financování ISPROFIN a zveřejňovat je na webových stránkách ministerstva financí. Budou to tedy veřejně přístupné informace, navíc aktualizované každé čtvrtletí. Tato povinnost již platí pro poskytování finančních prostředků z EU, ministerstvo ji chce rozšířit na všechny dotace. ■

LÝDIA STOUPOVÁ

Jednoduchá dotace k úvěrům od Komerční banky

MUDr. Lubor Šimeček, starosta Hodonína

Město Hodonín získalo dotaci na rekonstrukci kanalizací ve Velkomoravské ulici a na opravy ulice Příční. Vzhledem k charakteru investice bylo možné na tuto akci využít zdroje z dotačního programu Evropské banky pro obnovu a rozvoj (EBRD). Starosta Šimeček k tomu říká: „Vždy vybíráme co nejlepší podmínky a jsme rádi za každou výhodu pro Hodonín.“

Jde o dotaci spojenou s využitím úvěru od Evropské banky pro obnovu a rozvoj (EBRD), který zprostředkovává Komerční banka. Obec či město tak komunikuje pouze s Komerční bankou, která projekt vyhodnotí a vyřizuje schválení, administraci projektu a výplatu dotace.

„Vhodným projektem pro spolufinancování jsou investice do kanalizací, dodávek vody a energií, skládek, dopravy, zdravotnictví, vzdělání, sociálního bydlení či rekreace,“ říká Jan Hanuš, vedoucí oddělení EU Point Komerční banky.

Vhodné projekty pro získání dotace z programu EBRD

žadatel	města a obce do 100 tisíc obyvatel
velikost projektu	není omezena
výše úvěru	200 tis. EUR – 5 mil. EUR (4,8 mil. Kč – 120 mil. Kč)
délka úvěru	5–15 let
výše dotace	až 5 % z výše úvěru
dotace na poradenské služby	až 25 tis. EUR (600 tis. Kč)

Při výběru toho nejlepšího způsobu financování municipálního projektu se vyplátí předem zvážit veškeré výhody, které jste schopni získat. „Nebojte se využít i těch netradičních a méně známých dotačních možností,“ dodává Hanuš.

Více na www.eupoint.cz nebo na lince 800 900 930.

Příkladem využití programu EBRD jsou opravy kanalizací a komunikací v Hodoníně.